

- екологізація всіх навчальних дисциплін;
- залучення студентів до науково-дослідницької діяльності, участь студентів у різних актуальних екологічних проєктах у масштабах країни та регіону зокрема.

Важливо використовувати потенціал усіх напрямів багаторівневої освіти. Так, *природничі науки* навчають раціональному, розумному використанні природи з урахуванням прав і потреб не тільки теперішніх, а й майбутніх поколінь, *гуманітарні* – емоційно-почуттєвому і діяльнісному ставленню до природи, *технічні* – використанню конкретних методик і технологій очищення навколишнього природного середовища від усіх видів забруднення. Екологізація спеціальних дисциплін передбачає систематичне виділення в їхньому змісті тематичних розділів, безпосередньо пов'язаних з екологічною проблематикою.

Ефективність формування екологічної культури в процесі навчання може бути підвищена шляхом застосування різноманітних активних методів викладання. Серед них належне місце слід відвести проблемному навчанню, викладу матеріалу у форматі діалогу, дискусії, екскурсії на природу, експериментально-практичній роботі студентів у природних умовах тощо[6, с. 340]. . Цікавим та продуктивним є прийом цілеспрямовано розгляду екологічних ситуацій, коли є конкретна загроза природі, тоді студенти пропонують самі способи розв'язання цієї проблеми, знайшовши природоохоронний вихід з екологічно несприятливої ситуації, який має бути науково обґрунтований, економічно доцільний та моральний. Такий прийом роботи збагатить студентів досвідом прийняття екологічно грамотних рішень на основі морального вибору, розвине дослідницький інтерес молоді.

Таким чином, успішне формування екологічної культури є динамічним й комплексним процесом, на ефективність якого впливає як еколого-ціннісна складова та і освітнє середовище. Для оптимізації процесу екологічної освіти необхідно впроваджувати проєктно-дослідницьку діяльність, проводити екологічні курси, колективну творчу роботу.

Список використаних джерел

1. Григорович О., Олійник Н. Впровадження активних методів викладання в освітній процес. *Сучасні технології початкової освіти: реалії та перспективи*: збірник наукових праць Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2020. Вип. 3. С. 47-50.
2. Писанка К. О. Проблеми екологічної освіти та виховання в різних країнах світу. *Молодий вчений*. Психологічні та педагогічні науки. 2014. № 4 (07). С. 65-70.
3. Про концепцію екологічної освіти в Україні: Закон України . Рішення колегії МОНУ № 13/6-19 від 20.12.2001.
4. Саєнко Т.В., Бойченко С.В. Екологічна освіта сьогодні – екологічне майбутнє завтра. Проблеми і перспективи вищої освіти: монографія. Київ: Видавництво НАУ, 2013. 450 с
5. Стахова І., Казьмірчук Н. Парадигма екологічної освіти: європейський вимір. *Modern Scientific Method*, 2023. №4.
6. Стахова І.А. Генеза формування природничої компетентності учителя початкової школи у вітчизняних та зарубіжних психолого-педагогічних дослідженнях. Педагогічна освіта: теорія і практика: збірник наукових праць. Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка; Інститут педагогіки НАПН України 2018. . Вип. 24, ч.1. С. 340-347

ОСОБЛИВОСТІ ЕКОЛОГІЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ В ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Діана Шандурська, здобувачка ступеня вищої освіти «магістр»

Науковий керівник: Л.В. Іщенко, докторка педагогічних наук, професорка
Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського (Україна)

FEATURES OF ENVIRONMENTAL EDUCATION OF CHILDREN IN A PRESCHOOL EDUCATION INSTITUTION

Diana Shandyrskya, master's student

Vinnitsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University (Ukraine)

Анотація. У статті розглядається проблема екологічного виховання дітей дошкільного віку. Автором з'ясовано актуальність проблеми, схарактеризовано сутність, зміст і завдання екологічного виховання

Ключові слова: старші дошкільники, екологічне виховання, освітній процес, ціннісні орієнтації.

Abstract. The article deals with the problem of environmental education of preschool children. The author clarified the relevance of the problem, characterized the essence, content and tasks of environmental education

Key words: older preschoolers, environmental education, educational process, value orientations.

В умовах екологічної кризи, яка загострилася протягом XX- XXI століттях, особливого значення набуває необхідність усунення її наслідків та дотримання законів і норм міжнародних документів, стороною яких є Україна. Наразі некомпетентність людини у вирішенні регіональних, національних та глобальних екологічних проблем стає все більш очевидною. Це посилює потребу в підготовці майбутніх учителів до належного виховання своїх учнів. Екологічна освіта та екологічне виховання направлені на контакт людини з природою, покращення цієї взаємодії, підвищення рівня екологічної культури, формування якої починають в ранньому віці. Від усталеності сформованості цих елементів залежить ставлення особистості до навколишнього середовища в майбутньому [2]. На початку XX століття психологи, які розглядали дошкільний вік як етап розвитку особистості дитину, відзначали, що ставлення дитину до світу в цей період є насамперед естетичним.

Це пов'язано з тим, що до п'яти років у дітей формуються сенсорні еталони, розвиваються естетичні, пізнавальні та естетично-творчі здібності. Якщо у освітньому процесі не створюються умови для вільного фантазування дитини, то до шести років ця здатність знижується та зростає стандартизація та повторюваність несоціальних образів [4]. Питанням екологічного виховання і формування екологічної культури дошкільників займалися вчені й педагоги-практики Г.Тарасенко, О.Білан, Т.Куликова, І.Лисенко, З.Плохій, Т.Федерова та ін. Методичні рекомендації щодо ознайомлення дітей з природою розробляли В.Курашова, С.Ніколаєва, Н.Яришева та інші дослідники. Особливості організації роботи дітей з природним матеріалом висвітлювали в наукових й науково-методичних працях науковці: Л.Божко, І.Веремійчик, О.Кононко та багато інших фахівців.

В умовах ЗДО необхідним аспектом є реалізація наступних завдань екологічного виховання: формування гуманістичного ставлення до природного довкілля та явищ природи; розвиток відповідної системи екологічних знань та уявлень щодо явищ природи; набуття навичок бачити та знаходити красу у природі; розвиток бажання і уміння милуватися красою природи, знаходячи її у зовнішньому середовищі [4]. Сутністю екологічного виховання є передача екологічних знань і їх трансформація ставлення до природного середовища, що виражається через поведінку дитини. Для реалізації екологічного виховання в умовах ЗДО потрібно реалізувати три напрямки: 1) інтелектуальний; 2) персональний; 3) внутрішня готовність. Відповідно педагогічний освітній процес має бути направлений на формування таких психологічних властивостей особистості, як потреба спілкування з природою, інтерес до вивчення її законів, мотиви поведінки й діяльності щодо охорони природи, переконання в соціальному поясненні відношення людини до природи, в потребі керування природними явищами. Екологічне виховання в закладі дошкільної освіти має бути систематичним процесом, спрямованим на розвиток культури поведінки у навколишньому світі [2].

Під час знайомства дітей з природою в дошкільному закладі освіти широко застосовуються різноманітні методи: словесні (розповідь вихователя, бесіди, читання художньої літератури про природу); наочні (спостереження, розглядання картин і ілюстрацій, проглядання фільмів про природу); практичні (екологічні ігри, елементарні досліди, праця в природі) [4]. При відборі змісту дитячої діяльності у сфері екологічного виховання з метою формування у них базових знань з екологічної культури потрібно враховувати наступні положення: 1) зміст освіти має відрізнятися науковістю. Не дивлячись на вік, діти мають здобувати у доступній формі наукові знання щодо явищ навколишнього середовища, зокрема, природи; 2) зміст екологічного виховання має покращувати формування у дітей, з одного боку, цілісного сприйняття зовнішнього світу і взаємозв'язків частин цього цілого – з іншого [3].

Основні вимоги до формування ціннісних орієнтацій в сфері виховання дітей дошкільного віку викладені в нормативному освітньому документі «Базовий компонент дошкільної освіти» та освітніх програмах, що були розроблені керуючись ним. Під час аналізу Базового компоненту дошкільної освіти на наявність екологічних компонентів можна прослідкувати закономірність його реалізації через таку галузь життєдіяльності як «Природа» та освітній напрямок «Дитина у природному довкіллі». У дошкільника повинно сформуватись елементарне розуміння світу природи. Також в своїй змістовній наповненості галузь «Природа» має природничий та екологічний компонент. Серед загальних підходів до виховання особистості дитини через сферу життєдіяльності визначають екологічно наповнене виховання. Його метою є формування у дитини зачатків екологічного світогляду, виховання в неї позитивного емоційного ставлення до природи. Крім цього в дошкільному віці потрібно сприяти розвитку практичних умінь, направлених на екологічну та природничу діяльність [1].

Отже, формування екологічної компетентності підростаючого покоління є одним з найпріоритетніших завдань сьогодення. Виховання у дітей молодшого дошкільного віку відповідального ставлення до природи – це складний та довготривалий процес. Його результатом повинно бути не тільки засвоєння відповідних знань і умінь, а й розвиток навичок та бажання активно оберігати, поліпшувати навколишнє природне середовище. Важливу роль відіграє рівень сформованості початкових екологічних знань, які визначаються рівнем вираженості їх динамічного вираження: вірогідністю, узагальненістю, усвідомленістю.

Список використаних джерел

1. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_povu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf
2. Багракова Т. О. Сучасні проблеми екологічного виховання дошкільників. *Дошкільна освіта у сучасному соціокультурному просторі*: зб. наук. праць. 2019. Вип. 3. С. 24-27.
3. Бубнова В.М. Екологічне виховання як інструмент культурного спілкування дитини з природою. URL: <http://surl.li/udqla>.
4. Плохій З. Виховання екологічної культури дошкільників: навч. посібник. Київ: Вища школа, 1993. 255 с.
5. Шевченко Н.О. Формування екологічної культури дітей дошкільного віку у процесі художньо-творчої роботи з природним матеріалом. *Дошкільна педагогіка*. С. 11.
6. Zdanevych L., Kruty K., Demianenko O., Pakhalchuk N., Perminova L., Garachkovska O. E-learning methods in students' education. *International Journal of Innovative Technology and Exploring Engineering*. 2019. № 8(12). P. 251–256. URL: <https://doi.org/10.35940/ijitee.L3621.1081219>.